

Gümrükte Gündem

Sercan Bahadır

Eylül ayı “Gümrükte Gündem”i belirleyen ana konunun sonradan kontrol kapsamında yapılan gümrük denetimlerinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yılın ikinci yarısından sonra birçok şirket sonradan kontrol kapsamında denetleneceğine dair tebligat almakta veya denetim geçirmektedir.

Bilindiği üzere, 27.10.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan “Sonradan Kontrol ve Riskli İşlemlerin Kontrolü Yönetmeliği” ile Gümrük Müsteşarlığında yeni bir denetim yaklaşımına geçilmiş ve gümrük işlemlerinin incelemesinin “düzenli”, “planlı” ve “sistematik” olarak “firmalara ait yerlerde” yapılmasına karar verilmiştir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 2009 ilâ 2013 yılı faaliyet raporlarına göre bu kapsamda 1.898 adet şirket gümrük incelemesine tabi tutulmuştur.

	2009	2010	2011	2012	2013
Sonradan kontrol kapsamındaki firma sayısı	370	277	350	400	350
Plan dışı sonradan kontrole alınan firma sayısı	27	27	15	53	29
Toplam	397	304	365	453	379

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, 2009 ilâ 2013 yıllarında sonradan kontrole tabi tutulan şirketlerin bir kısmı “riskli” olarak değerlendirildiği için, bir kısmı ise herhangi bir risk kriteri gözetmeksizin (rastgele) seçilmiştir. Ayrıca, her ne kadar sonradan kontrol incelemelerinin her yıl planlı ve sistematik olarak yapılacağı yönetmelik ile ilan edilmiş olsa da, o yılın sonradan kontrol programında yer almayan şirketler de denetim elemanının talebi üzerine “plan dışı” olarak sonradan kontrol programına ilave edilmiştir. 2014 ve 2015 yılında ise yaklaşık 300'er şirketin sonradan kontrol kapsamında incelemeye konu edildiği tahmin edilmektedir (Bu yıllara ait faaliyet raporu yayınlanmadığı için şirket sayısı tahmini olarak belirtilmiştir).

Diğer taraftan, sonradan kontrole tabi tutulan şirketlerin tekrar bu kapsamda bir incelemeye tabi tutulmayacağına veya hangi sıklıkta inceleme kapsamına alınacağına yönelik herhangi bir yasal veya idari düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle, aynı şirketlerin tekrar bu denetim programına alınma ihtimali bulunmaktadır.

Ayrıca “Sonradan Kontrol” olarak adlandırılan bu yeni denetim yaklaşımında, ithalat veya ihracat işlemlerine ilişkin gümrük beyannameleri ve beyannameye ekli belgeler ile şirket bünyesinde bulunan gümrük işlemlerine ilişkin diğer kayıtların (muhasabe kayıtları, sözleşme, yazışma vb.) karşılaştırılarak incelenmesi planlanmaktadır. Bu uygulama ile ithalat veya ihracat işlemlerine ilişkin sadece gümrük beyannameleri değil, bu işlemlerine ilişkin tüm bilgi ve belgelerin gümrük ve uluslararası ticaret mevzuatı ile uyumluluğu kontrol edilebilmektedir. Bu yaklaşım ile yapılan denetimlerde öne çıkması muhtemel konulara aşağıda yer verilmiştir:

- Royalti ve lisans ödemelerinin gümrük kıymeti konusu olup olmaması
- İthalatta KDV matrahının doğruluğunun kontrol edilmesi
- Gümrük işlemleri ile ilgili fiyat farklarının gümrük kıymetine dahil edilip edilmemesi
- Ek navlun ödemelerinin bulunup bulunmaması
- Bedelsiz ithalat işlemlerinde gümrük kıymetinin emseline uygun beyan edilip edilmemesi
- Transfer fiyatlandırma politikasının gümrük kıymeti ile uyumlu olup olmaması
- Para transferlerinin ithalat işlemleri ile bire bir eşleşip eşleşmemesi
- Eşdeğer eşya uygulamasının uygun olup olmaması
- Hızlı kargo ile gelen eşyaların gümrük idaresine beyan edilip edilmemesi
- Gümrük işlemlerine konu sözleşme ve kağıtların damga vergisine konu edilip edilmemesi
- 2 nolu KDV beyannamelerinin gümrük mevzuatı açısından kontrolü edilmesi.

Sonuç olarak, “Sonradan Kontrol” olarak adlandırılan gümrük denetim modelinin gümrük incelemelerinde önemli bir değişiklik olduğu, bu denetim yaklaşımının birçok şirketi yakından ilgilendirdiği ve her yıl bu incelemelerin şirketler için asıl “Gümrükte Gündem” konusu olacağı düşüncesindeyiz.